

Obsah

AUTORSKÝ KOLEKTIV	5	6.3.3. Znehybňující obvazy	36
1. VÝVOJ CHIRURGIE, CHIRURGICKÉ OBORY	13	6.4. Rehabilitace	38
<i>(J. Valenta)</i>		<i>(K. Pitr)</i>	
2. DRUHY OPERACÍ, INDIKACE A KONTRAINDIKACE OPERACÍ	15	7. KRVÁCENÍ, TRANSFÚZE KRVE, INFÚZNÍ TERAPIE	41
<i>(J. Valenta)</i>		<i>(J. Valenta)</i>	
■ Terminologie operací	16	7.1. Krvácení	41
3. VYŠETŘENÍ CHIRURGICKÉHO NEMOCNÉHO	19	■ Poruchy hemostázy	42
<i>(J. Valenta)</i>		7.2. Transfúze	43
4. ENDOSKOPIE V CHIRURGII	21	■ Technika provedení krevní transfúze	44
<i>(J. Šebor)</i>		■ Časné potransfúzní reakce	44
4.1. Endoskopické metody v gastroenterologii	21	7.3. Náhradní roztoky	45
■ Ezofagogastroduodenoskopie (EGDS, orální endoskopie, panendoskopie)	21	■ Základní typy náhradních roztoků	45
■ Endoskopická retrográdní cholangiopankreatikografie (ERCP)	22	7.4. Infúzní terapie	46
■ Endosonografie	22	■ Infúzní roztoky	47
■ Enteroskopie	23	8. PŘEDOPERAČNÍ PŘÍPRAVA A POOPERAČNÍ PÉČE	49
■ Rektoskopie, proktoskopie, anoskopie	23	<i>(J. Valenta)</i>	
■ Koloskopie (kolonoskopie)	24	8.1. Předoperační příprava	49
■ Endoskopická chromoskopie	24	8.2. Pooperační péče	50
4.2. Laparoskopie	24	8.3. Rehabilitace	51
5. ASEPSE, ANTISEPSE, DEZINFEKCE, STERILIZACE. NOZOKOMIÁLNÍ INFEKCE	27	<i>(K. Pitr)</i>	
<i>(J. Valenta)</i>		9. POOPERAČNÍ KOMPLIKACE	53
5.1. Historické poznámky	27	<i>(J. Valenta)</i>	
5.2. Metody sterilizace	27	■ Nejčastější pooperační komplikace	53
5.3. Metody dezinfekce	28	Ranné komplikace	53
5.4. Nozokomiální infekce	28	Plicní komplikace	53
6. RÁNA	31	Kardiovaskulární komplikace	54
<i>(J. Valenta)</i>		Komplikace v oblasti trávicího ústrojí	54
6.1. Definice, druhy a vlastnosti ran	31	Močové komplikace	55
6.2. Ošetření a hojení ran	32	Proleženiny, dekubity	55
6.3. Zásady obvazování	32	Neurologické a psychiatrické komplikace	55
6.3.1. Krycí obvazy	33	Abnormality tělesné teploty	55
6.3.2. Tlakové – kompresivní obvazy	36	10. INFEKCE V CHIRURGII	57
		<i>(J. Valenta)</i>	
		10.1. Etiologie a patogenese, symptomatologie a obecné metody terapie chirurgických infekcí ...	57
		■ Sepse	58
		■ Obecné příznaky zánětu	58
		Místní příznaky	58
		Celkové příznaky	58
		■ Diagnostika zánětu	59

	Laboratorní změny	59		■ Rehabilitace	82
	Zobrazovací metody	59	13.2.3. Poranění dolní končetiny	83	
	Mikrobiologické vyšetření	59	■ Poranění v oblasti kyčelního kloubu	83	
	■ Obecné metody terapie zánětů	60	■ Zlomeniny těla a dolního konce stehenní kosti... ..	84	
	Chirurgická terapie	60	■ Poranění v oblasti kolenního kloubu	84	
	Zlepšení celkového stavu nemocného	60	■ Poranění bérce a hlezna	85	
	Lokální nebo celkové znehybnění	60	■ Poranění nohy	86	
	Antibiotika a chemoterapeutika	60	■ Rehabilitace	86	
	Imunoterapie	60	13.2.4. Poranění pánve	87	
	Fyzikální terapie	60	13.2.5. Poranění páteře	88	
	■ Prevence chirurgických infekcí	61	■ První pomoc při poranění páteře	88	
10.2. Běžné pyogenní infekce	61		■ Poranění krční páteře	88	
■ Absces	61		■ Poranění torakolumbální páteře	89	
■ Flegmóna	61		Základní typy zlomenin na páteři	89	
■ Furunkl (nežít)	61		■ Terapie	89	
■ Karbunkl	62		■ Rehabilitace	90	
■ Hidrosadenitis	62		13.2.6. Zásady péče o nemocné s poraněním		
■ Erysipel (růže)	62		pohybového aparátu	90	
■ Panaricium	62		■ Rehabilitace	91	
10.3. Anaerobní infekce	63		13.3. Termická poranění	92	
■ Tetanus	63		<i>(J. Valenta)</i>		
■ Plynatá flegmóna a plynatá snět	63		13.3.1. Popáleniny	92	
■ Pseudomembranózní kolitis	64		13.3.2. Poranění elektrickým proudem	95	
10.4. Smíšené aerobní a anaerobní infekce	64		13.3.3. Chemická poranění	95	
■ Nekrotizující fasciitis	64		13.3.4. Poranění chladem	96	
■ Fournierova gangréna	65		■ Omrzliny	96	
10.5. Mykotické infekce	65		■ Zákopová noha	96	
■ Kandidóza	65		■ Oznoženiny	96	
■ Aktinomykóza	65		13.3.5. Celkové působení tepla a chladu		
10.6. Virové infekce	65		na organismus	96	
■ Vzteklina (rabies, lyssa)	65		■ Úpal	96	
10.7. Parazitární infekce	66		■ Úžeh	97	
■ Echinokokóza	66		■ Vychladnutí	97	
■ Amoebiasis	66				
11. ŠOK	67		14. CHIRURGIE HRUDNÍKU	99	
<i>(J. Valenta)</i>			<i>(J. Valenta, J. Ferda, K. Pitr, J. Šebor)</i>		
11.1. Hypovolemický šok	67		14.1. Anatomické poznámky	99	
11.2. Septický šok	68		<i>(J. Valenta)</i>		
12. KARDIOPULMONÁLNÍ RESUSCITACE	69		14.2. Zobrazovací metody v hrudní chirurgii	100	
<i>(J. Valenta)</i>			<i>(J. Ferda)</i>		
12.1. Základní podmínky a postup KPR	69		■ Skiagrafické metody	100	
■ Vlastní resuscitace	70		■ Skiaskopické metody	100	
13. TRAUMATOLOGIE	73		■ Ultrasonografie	101	
<i>(J. Valenta, J. Matějka)</i>			■ Výpočetní tomografie	101	
13.1. Polytrauma	74		14.3. Poranění hrudníku	101	
<i>(J. Valenta)</i>			<i>(J. Valenta)</i>		
13.2. Traumatologie pohybového systému	74		14.3.1. Poranění hrudní stěny	101	
<i>(J. Matějka)</i>			■ Pneumotorax	102	
13.2.1. Obecná traumatologie pohybového systému	74		14.3.2. Poranění plic a orgánů mediastina	103	
■ Poranění kostí	74		14.4. Chirurgická onemocnění hrudní stěny a prsu... ..	104	
■ Zlomenina (fractura)	74		<i>(J. Valenta)</i>		
■ Poranění měkkých tkání a kloubů	79		14.4.1. Vrozené vady hrudní stěny	104	
Úrazy svalů	79		14.4.2. Benigní onemocnění prsu	104	
Poranění šlach	79		14.4.3. Zhoubné nádory prsu	105	
Poranění kloubů	79		■ Rehabilitace	105	
13.2.2. Poranění horní končetiny	80		14.5. Chirurgická onemocnění plic a pleury	106	
■ Poranění pletence ramenního			<i>(J. Valenta)</i>		
a horního konce pažní kosti	80		14.5.1. Záněty	106	
■ Poranění diafýzy a dolního konce			14.5.2. Nádory	106	
pažní kosti	81		14.6. Chirurgie mediastina	107	
■ Poranění lokte a předloktí	81		<i>(J. Valenta)</i>		
■ Poranění zápěstí a ruky	81		14.7. Zásady péče o nemocné po hrudních		
			operacích	108	
			<i>(J. Valenta, K. Pitr)</i>		
			■ Rehabilitace	108	

14.8. Chirurgie jícnu	109		
<i>(J. Šebor)</i>			
14.8.1. Příznaky onemocnění jícnu			
a základní vyšetření	109		
■ Příznaky	109		
■ Vyšetření jícnu	110		
14.8.2. Neuromuskulární poruchy jícnu	111		
■ Achalazie jícnu	111		
■ Difúzní spasmus jícnu	111		
■ Sekundární poruchy motility jícnu	111		
14.8.3. Hiátové kýly	112		
■ Skluzná hiátová hernie	112		
■ Paraezofageální a smíšené hiátové hernie	112		
14.8.4. Záněty jícnu	113		
■ Infekční záněty	113		
■ Chemické záněty	113		
■ Záněty jiného původu	114		
14.8.5. Refluxní choroba jícnu	114		
■ Diagnóza	114		
■ Komplikace	115		
■ Terapie	115		
14.8.6. Nádory jícnu	116		
■ Benigní nádory	116		
■ Maligní nádory	116		
14.8.7. Jiné nemoci jícnu	117		
■ Vrozené vady a nemoci jícnu	117		
Atrezie jícnu	117		
Cysty, duplikatury, vrozené divertikly	117		
Divertikly jícnu	118		
Zenkerův (faryngozofageální) divertikl	118		
Hrudní divertikl	118		
Epifrenální divertikl	118		
■ Dekubitální vředy	118		
■ Malloryho-Weissův syndrom	118		
■ Cizí tělesa v jícnu	118		
■ Perforace jícnu	119		
■ Spontánní ruptura jícnu			
(Boerhaaveův syndrom)	119		
14.8.8. Ošetřování nemocných po operacích jícnu	119		
15. CHIRURGIE BŘICHA	121		
<i>(J. Valenta, J. Šebor, J. Geiger, J. Ferda)</i>			
15.1. Anatomické poznámky	121		
<i>(J. Valenta)</i>			
15.2. Chirurgie břišní stěny	122		
<i>(J. Valenta)</i>			
15.2.1. Vrozené vady	122		
15.2.2. Nádory	122		
15.2.3. Kýly	122		
15.3. Chirurgie žaludku, duodena			
a tenkého střeva	124		
<i>(J. Šebor, J. Geiger)</i>			
15.3.1. Vrozené vady	124		
■ Hypertrofická stenóza pyloru			
(kojenecká pylorostenóza)	124		
■ Střevní neprůchodnost novorozence	124		
15.3.2. Chirurgie žaludku	125		
■ Poranění žaludku	125		
■ Peptický vřed	125		
Duodenální vřed	126		
Žaludeční vřed	127		
Komplikace peptického vředu	127		
■ Stresový vřed	128		
■ Nádory žaludku	129		
Benigní nádory žaludku	129		
Maligní nádory žaludku	129		
■ Péče o pacienty s onemocněním žaludku	130		
15.3.3. Chirurgie duodena	131		
■ Divertikly duodena	131		
■ Nádory duodena	131		
15.3.4. Chirurgie tenkého střeva	131		
Poranění tenkého střeva	131		
■ Neprůchodnost tenkého střeva	132		
■ Divertikly tenkého střeva	132		
■ Crohnova choroba			
(enteritis regionalis, ileitis terminalis)	132		
■ Nádory tenkého střeva	133		
Benigní nádory	133		
Maligní nádory	133		
Karcinoidy	133		
■ Péče o nemocné po resekcích			
tenkého střeva	134		
15.4. Chirurgie tlustého střeva	134		
<i>(J. Šebor, J. Geiger)</i>			
15.4.1. Vrozené vady	134		
15.4.2. Poranění tlustého střeva	135		
15.4.3. Neprůchodnost (ileus) tlustého střeva	135		
15.4.4. Idiopatické střevní záněty	135		
■ Ulcerózní kolitida (proktokolitida)	135		
■ Crohnova choroba	136		
15.4.5. Divertikulární choroba tlustého střeva	137		
■ Divertikulóza	137		
■ Divertikulitida	137		
15.4.6. Nádory tlustého střeva	138		
■ Polypy	138		
■ Karcinom tlustého střeva	139		
15.4.7. Střevní stomie	141		
15.4.8. Péče o nemocné po operacích			
na tlustém střevě	141		
■ Péče o nemocné se stomií	141		
15.5. Chirurgie anorekta	142		
<i>(J. Šebor)</i>			
■ Anomálie v oblasti anorekta	142		
■ Poranění anorekta	142		
■ Hemoroidy	142		
■ Anální fisura	144		
■ Abscesy anu a rekta	144		
■ Píštěle anu a rekta	144		
■ Prolaps rekta	145		
■ Inkontinence anu	145		
■ Nádory anorekta	145		
■ Ošetřování nemocných s onemocněním			
anorekta	146		
15.6. Chirurgie jater, žlučových cest, pankreatu			
a sleziny	146		
<i>(J. Valenta)</i>			
15.6.1. Chirurgická onemocnění jater	146		
■ Abscesy jater	146		
■ Nádory jater	147		
Benigní nádory	147		
Maligní nádory	147		
■ Poranění jater	147		
■ Portální hypertenze	147		
15.6.2. Chirurgická onemocnění žlučníku			
a žlučových cest	148		
■ Vrozené vady	149		
■ Cholecystolitíza	149		
■ Cholecystitida	149		
■ Nádory žlučníku	150		
■ Choledocholitíza	150		

■ Nádory žlučových cest	150	16.8. Zásady ošetrovatelské péče	
15.6.3. Chirurgická onemocnění pankreatu	150	o urologické nemocné	179
■ Vrozené vady	151	■ Rehabilitace	180
■ Záněty	151	(K. Pitr)	
■ Cysty a pseudocysty	151	17. KARDIOVASKULÁRNÍ CHIRURGIE	181
■ Nádory	151	(J. Valenta)	
15.6.4. Chirurgie sleziny	152	17.1. Kardiouchirurgie	181
■ Poranění sleziny	152	17.1.1. Vrozené srdeční vady	182
15.7. Náhlé příhody břišní	153	17.1.2. Získané srdeční vady	183
(J. Valenta)		17.1.3. Ischemická choroba srdeční	184
15.7.1. Zánětlivé náhlé příhody břišní	153	17.1.4. Aneuryzma vzestupné aorty	
■ Zánět pobřišnice	154	a aortálního oblouku	184
■ Akutní apendicitida	154	17.1.5. Onemocnění perikardu	185
■ Akutní cholecystitida	155	17.1.6. Poranění srdce a velkých cév	185
■ Akutní cholangitida	155	17.1.7. Disekce hrudní aorty	186
■ Akutní pankreatitida	155	17.1.8. Nádory srdce	186
■ Divertikulitida	156	17.1.9. Transplantace srdce	186
15.7.2. Ileózní náhlé příhody břišní	156	17.2. Periferní cévní chirurgie	186
■ Mechanická střevní obstrukce	156	17.2.1. Chirurgie tepen	186
Invaginace	157	■ Akutní tepenné uzávěry	186
Volvulus	157	■ Chronické uzávěry tepen	187
■ Neurogenní ileus	158	■ Aneuryzma	189
■ Cévní ileus	158	■ Poranění tepen	190
15.7.3. Traumatické náhlé příhody břišní	158	■ Obecné zásady ošetrování nemocných	
■ Hemoperitoneum	159	po operacích tepen	190
■ Traumatická perforace duté útroby	159	17.2.2. Chirurgická onemocnění žil	191
■ Jiná tupá poranění břicha	159	■ Žilní trombóza	191
15.7.4. Zásady ošetrování nemocných		■ Varixy dolních končetin	192
s náhlou příhodou břišní	160	17.2.3. Onemocnění lymfatického systému	192
15.8. Krvácení do trávicího ústrojí	160	17.3. Rehabilitace u kardiovaskulárních	
(J. Šebor, J. Geiger)		onemocnění	192
Symptomy	160	(K. Pitr)	
Výskyt	161	17.4. Angiografie a intervenční radiologie	
Patogeneze	161	v kardiovaskulární chirurgii	194
Diagnostika	161	(J. Ferda)	
Zdroje krvácení	163	17.5. Neinvazivní diagnostika onemocnění	
15.9. Zobrazovací metody v břišní chirurgii	168	srdce a cév	195
(J. Ferda)		(J. Ferda)	
■ Skiagrafické metody	168	18. ORTOPEDIE	197
■ Skiaskopické metody	168	(J. Matějka)	
■ Ultrasonografie	169	18.1. Vyšetřovací metody	197
■ Výpočetní tomografie	169	■ Zobrazovací metody	198
		(B. Kreuzberg)	
16. UROLOGIE	171	Skiagrafie	198
(J. Valenta)		Konvenční tomografie	198
16.1. Anatomické poznámky	171	Výpočetní tomografie	198
16.2. Obecná urologická symptomatologie		Magnetická rezonance	199
a vyšetřovací metody	172	Angiografie	199
(J. Valenta, B. Kreuzberg)		18.2. Terapie	200
■ Zobrazovací metody v urologii	172	18.2.1. Konzervativní terapie	200
Prostý snímek (nativní nefrogram)	172	18.2.2. Operační terapie	200
Vylučovací urografie	172	■ Totální náhrady kloubů (aloplastiky)	201
Ultrasonografie	173	Totální endoprotéza kyčelního kloubu	201
Výpočetní tomografie	174	Totální endoprotéza kolene	201
Angiografie	174	Totální endoprotéza krční nebo	
16.3. Vrozené vady	175	bederní intervertebrální ploténky	202
16.4. Měštnavé choroby	176	18.3. Osteoartróza	203
■ Ledvinové, močové kameny		■ Rehabilitace	204
(nephrolithiasis, urolithiasis)	176	18.4. Osteomyelitis a infekční artritida	204
■ Benígní hyperplazie prostaty (BHP)	177	■ Osteomyelitis	204
16.5. Urologické záněty	177	■ Infekční artritida	205
16.6. Poranění ledvin, močového měchýře		18.5. Kostní nádory	206
a močových cest	178	■ Rehabilitace	206
16.7. Urologické nádory	179		

■ Benigní nádory	206	19.3. Neurochirurgie	230
■ Maligní nádory	207	(V. Runt)	
■ Primární maligní nádory	207	19.3.1. Vrozené a vývojové vady	230
■ Sekundární maligní nádory	207	■ Rozštěpové vady	230
18.6. Revmatické choroby	207	■ Hydrocefalus	230
■ Revmatoidní artritida	207	■ Kraniostenóza	231
■ Ankylozující spondylartritida	208	■ Spondylolistéza	231
■ Rehabilitace	208	19.3.2. Zánětlivá onemocnění	231
18.7. Onemocnění páteře	208	■ Osteomyelitis lebky	231
18.8. Skolióza a deformity páteře	209	■ Mozkový absces	232
■ Skolióza	209	■ Subdurální empyém	232
■ Hyperkyfóza	210	■ Meningitis	232
■ Kyfoskolióza	210	■ Spondylitis	232
■ Ošetrovatelská péče	210	19.3.3. Nádorová onemocnění	233
■ Rehabilitace	210	■ Nádory lebky	233
18.9. Ortopedická onemocnění dolních končetin	211	■ Nitrolebeční nádory	233
■ Coxa vara adolescentium	211	■ Nádory páteře a míchy	234
■ Morbus Legg-Calvé-Perthes	212	19.3.4. Cévní onemocnění mozku	235
■ Vrozená dysplazie kyčelního kloubu	212	■ Krvácení do mozku	235
■ Koxitida	214	■ Ischemické léze mozkové	236
18.10. Deformity nohou u dětí	214	■ Subarachnoidální krvácení	236
■ Pes equinovarus congenitus	214	■ Stenóza přívodných mozkových tepen	236
■ Metatarsus varus congenitus	214	■ Rehabilitace	237
■ Makrodaktylie	215	19.3.5. Degenerativní onemocnění páteře	237
■ Mikrodaktylie	215	■ Výhrěz meziobratlové ploténky	237
■ Syndaktylie	215	■ Stenóza páteře	238
■ Polydaktylie	215	19.3.6. Chirurgie neztížitelné bolesti	238
■ Plochá noha	215	■ Neuralgie trigeminu	238
18.11. Avaskulární nekrózy dětského věku	215	19.3.7. Úžinové syndromy periferních nervů	238
■ Rehabilitace	216	■ Syndrom karpálního tunelu	239
		■ Syndrom kubitální úžiny	239
		■ Rehabilitace	239
19. NEUROCHIRURGIE	217	19.4. Ošetřování nemocných s poruchou	239
(V. Runt, B. Kreuzberg)		funkce mozku	239
19.1. Zobrazovací metody v neurochirurgii		(V. Runt)	
(metody neuroradiologické)	217	■ První pomoc a transport	239
(B. Kreuzberg)		■ Sledování nemocných	240
■ Prostý snímek lebky a páteře	217	■ Péče o dýchání	240
■ Výpočetní tomografie	218	■ Polohování nemocných	240
■ Magnetická rezonance	218	■ Výživa bezvědomých	240
■ Angiografie	219	■ Péče o vyprazdňování moči a stolice	240
■ Perimyelografie	220	■ Stimulace duševní činnosti	241
19.2. Neurotraumatologie	220	19.5. Ošetřování nemocných s poruchou	241
(V. Runt)		funkce míchy	241
19.2.1. Poranění hlavy	220	(V. Runt)	
■ Zlomeniny lebky	221	■ První pomoc a transport	241
■ Zlomeniny lebeční klenby	221	■ Polohování nemocných	241
■ Zlomeniny lebeční spodiny	221	■ Péče o dýchání	242
■ Otevřená poranění hlavy	221	■ Péče o vyprazdňování moči	242
■ Zavřená poranění mozku	222	■ Péče o stolici	242
■ Otřes mozku (commotio cerebri)	222	■ Péče o duši	242
■ Zhmoždění mozku (contusio cerebri)	223		
■ Stlačení mozku	224	20. CHIRURGIE ENDOKRINNÍCH ORGÁNŮ ...	245
■ Epidurální hematom	225	(J. Valenta)	
■ Subdurální hematom	225	20.1. Onemocnění štítné žlázy	245
■ Subdurální hydrom	226	20.1.1. Benigní struma	245
■ Chronický subdurální hematom (hygrom)	226	20.1.2. Maligní struma	246
■ Rehabilitace	226	20.1.3. Komplikace po operaci štítné žlázy	246
19.2.2. Poranění páteře a míchy	227	20.1.4. Zásady ošetřování nemocných po operaci	247
■ Poranění páteře	227	štítné žlázy	247
■ Poranění míchy	227	20.2. Onemocnění přštítných tělísek	247
■ Poranění míchy při zlomeninách		20.2.1. Hypofunkce přštítných tělísek	247
■ a luxacích páteře	227	20.2.2. Hyperfunkce přštítných tělísek	248
■ Rehabilitace	228	20.3. Chirurgie nadledvin	248
19.2.3. Poranění periferních nervů	229	20.3.1. Hypofunkce nadledvin	248
■ Rehabilitace	229		

20.3.2.	Hyperfunkce nadledvin.....	249	23.	TRANSPLANTACE ORGÁNŮ A TKÁNÍ.....	257
20.4.	Endokrinní nádory pankreatu	249		(J. Valenta)	
21.	DĚTSKÁ CHIRURGIE	251	23.1.	Orgánové transplantace	258
	(J. Valenta)			■ Nejčastěji transplantované orgány	259
	Zásady ošetřování dětí s chirurgickými		23.2.	Transplantace tkání	260
	onemocněními	251		■ Transplantace kostní dřeně	260
				■ Transplantace kůže	260
22.	CHIRURGICKÁ ONKOLOGIE	253	23.3.	Zásady ošetřování nemocných	
	(J. Valenta)			po transplantacích	260
	■ Obecné metody terapie nádorů.....	254		LITERATURA	263
	■ Rehabilitace	256		ZKRATKY	265
	(K. Pitr)			REJSTRÍK	269
				JMENNÝ REJSTRÍK	277